

การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสلامประจำมัสยิดกับผู้เรียนผู้ใหญ่
เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิด
ที่อยู่ในและนอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

นายมุ罕มัดสาเเลม แยนา

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2260-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARISON OF THE OPINIONS BETWEEN MOSQUE COMMITTEES AND ADULT LEARNERS
ON THE ORGANIZATION OF NON-FORMAL EDUCATION FOR ISLAMIC STUDY
IN THE MOSQUES SITUATED IN AND OUTSIDE MUANG DISTRICT,
PATTANI PROVINCE

MR. MUHAMMAD SALEM YAENA

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Non – Formal Education

Department of Non – Formal Education

Faculty of Education

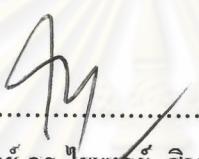
Chulalongkorn University

Academic Year 2002

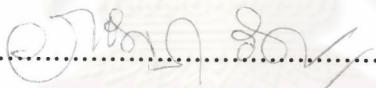
ISBN 974-17-2260-5

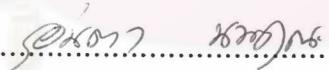
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด
 กับผู้เรียนผู้ใหญ่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง
 อิสลามศึกษา ในมัสยิดที่อยู่ในและนอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
 โดย นายมุ罕หมัดสาเเลม แ yen
 สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.วชิรินทร์ ชั้รัตนพร

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
 ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

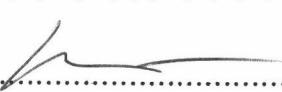

 คณบดีคณศาสตร์
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ สินЛАRATNAN)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัยภานุ รัตนอุบล)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ)

 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
 (ดร.วชิรินทร์ ชั้รัตนพร)

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ พีตยานันท์)

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ เสาร์นิย์ จิตต์หมวด)

มุ่งหมายด้านสาม แยก : การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด กับผู้เรียนผู้ใหญ่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิดที่อยู่ใน และนอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. (A COMPARISON OF THE OPINIONS BETWEEN MOSQUE COMMITTEES AND ADULT LEARNERS ON THE ORGANIZATION OF NON-FORMAL EDUCATION FOR ISLAMIC STUDY IN THE MOSQUES SITUATED IN AND OUTSIDE MUANG DISTRICT, PATTANI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ดร.วชิรินทร์ ชั้รัตนพร 272 หน้า. ISBN 974-17-2260-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดและผู้เรียนผู้ใหญ่เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิดที่อยู่ใน และนอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวิธีสอน และด้านการวัดการประเมินผล กลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการอิสลาม 93 คน ผู้เรียนผู้ใหญ่ 156 คน ประธานกรรมการอิสลาม 7 คน และผู้สอน 7 คน ในมัสยิดที่อยู่ในและนอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยระหว่างข้อมูลสองชุด ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดและผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษา จำแนกตามอายุ อาชีพ และวุฒิการศึกษา ทุกด้านอยู่ในเกณฑ์มาก
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดกับผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษา ในมัสยิด โดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงถึงกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง กับคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดที่อยู่นอกเขตอำเภอเมือง และเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิดที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองกับผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิดที่อยู่นอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิด โดยรวมพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

438 37450 27 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

- KEY WORD : COMPARISON, OPINIONS / MOSQUE COMMITTEES / ADULT LEARNERS / ORGANIZATION OF NON-FORMAL EDUCATION / ISLAMIC STUDY / IN AND OUTSIDE MUANG DISTRICT, PATTANI PROVINCE

MUHAMMAD SALEM YAENA : A COMPARISON OF THE OPINIONS OF MOSQUE COMMITTEES AND ADULT LEARNERS ON THE ORGANIZATION OF NON-FORMAL EDUCATION FOR ISLAMIC STUDY BETWEEN THE MOSQUES SITUATED IN AND OUTSIDE MUANG DISTRICT, PATTANI PROVINCE. THESIS ADVISOR : PROF OONTA NOPAKUN, THESIS CO-ADVISOR : DR.VATCHARIN HAMRATANAPHON, 272 pp. ISBN 974-17-2260-5

The purpose of this research was to study and compare the opinions of mosque committees and adult learners on the organization of non-formal education for islamic study in the mosques situated in and outside Muang District, Pattani Province, in this survey were divided into learners, teachers, curriculum, instructional media, methodology of teaching and evaluation. The sample groups were 93 mosque committee members, 156 adult learners, leaders of mosque committees and 7 teachers of the mosques situated in and outside Muang District, Pattani Province. The data analysis was conducted by the percentage, mean, standard deviation and t-test. The following conclusions were drawn based on the findings of this research:

1. The opinion of mosque committee members and adult learners on the organization of non-formal education for islamic study in the mosques were at the maximum level.
2. The comparative opinion between mosque committee members and adult learners of the mosque on the organization of non-formal education for islamic study in the mosques were significantly different at 0.05.
3. The comparison opinion of mosque committee members between inside and outside Muang District, Pattani Province and adult learners of the mosque between inside and outside Muang District, Pattani Province on the organization of non-formal education for islamic study in the mosques were found not significantly different.

Department NON-FORMAL EDUCATION

Field of study NON-FORMAL EDUCATION

Academic year 2002

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากศาสตราจารย์อุ่นตา นพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา และดร.วชิรินทร์ ษัรัตนาพร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยแก้ไข และตรวจสอบการทำวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี่ด้วย

ขอขอบคุณ ดร.ชาลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์ คุณอารีเฟน อับดุลกาเดร์ และอาจารย์อิบราหีม นรงค์รักษา เพศ ที่กรุณาเสียสละเวลาตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณน้องๆ นักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ผู้สอนประจำมัสยิด และผู้เรียนประจำมัสยิด จังหวัดปัตตานี ที่ให้ข้อมูล และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณอะห์หมัด ยีสุนทรง ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมส์เร济รูป (SPSS)

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันมนุสสิลิมโลก (WAMY) และบริษัท พาร์ค วิลเลจ จำกัด ที่สนับสนุนเงินทุนในการทำวิทยานิพนธ์ครั้นนี้

ขอขอบพระคุณ คุณแม่อรุณีนังษ์ คุณพ่ออัลมาร hüน หุสัยน แ yen คุณแรมป่า และคุณวิลาศ บินเจนูซอ ตลอดจนพี่นุ่มดีمان แ yen น้องๆ ทุกคน และคุณฟารีดา บินเจนูซอ ที่เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือตลอดมา

นุร์สาลีนัดสาเเลน แ yen

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๒
กิตติกรรมประกาศ.....	๓
สารบัญ.....	๔
สารบัญตาราง.....	๕
 บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ตอนที่ 1 การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	12
ตอนที่ 2 การศึกษาผู้ใหญ่	16
ตอนที่ 3 ความรู้ในอิสลาม.....	34
ตอนที่ 4 อิสลามศึกษา.....	37
ตอนที่ 5 มัสยิดในอิสลาม.....	45
ตอนที่ 6 พระราชบัณฑิตการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามเกี่ยวกับมัสยิด..	48
ตอนที่ 7 พระราชบัณฑิตการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	55
ตอนที่ 8 จังหวัดปีตานี	59
ตอนที่ 9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
กรอบความคิด.....	69
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

3

การกำหนดประชากรในการวิจัย.....	71
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 79
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	80
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เกี่ยวกับการจัด การศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิด จังหวัด ปัตตานี จำแนกตามอายุ อาชีพ ภูมิการศึกษา.....	85
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด เกี่ยวกับการจัด การศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิด จังหวัด ปัตตานี จำแนกตามอายุ อาชีพ ภูมิการศึกษา	123
ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด กับผู้เรียนผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอก ระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิด จังหวัดปัตตานี	164
ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำ มัสยิดที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองกับคณะกรรมการอิสลามประจำ มัสยิดที่อยู่นอกเขตอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี เกี่ยวกับการจัดการ ศึกษานอกระบบโรงเรียนเรื่องอิسلامศึกษาในมัสยิด.....	172
ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด ที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองกับผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด ที่อยู่นอกเขต อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียน เรื่อง อิسلامศึกษาในมัสยิด.....	179
ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดและผู้เรียน ผู้ใหญ่ที่ได้จากแบบสอบถาม	187
ตอนที่ 8 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	189

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

4

หน้า

ตอนที่ 9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของประธานกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิด จังหวัดปัตตานี.....	190
ตอนที่ 10 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้สอนประจำมัสยิด เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษา ในมัสยิด จังหวัดปัตตานี.....	193
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	197
สรุปผลการวิจัย.....	199
การอภิปรายผลการวิจัย.....	219
ข้อเสนอแนะ.....	232
รายการอ้างอิง.....	234
ภาคผนวก.....	241
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	242
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือ.....	244
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	256
แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดและผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด.....	257
แบบสัมภาษณ์สำหรับประธานคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดและผู้สอนประจำมัสยิด.....	266
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	271

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด.....	54
2	แสดงจำนวนนับสิบในจังหวัดปัตตานี.....	63
3	แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	71
4	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	72
5	จำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด...	80
6	จำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด.....	82
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด จำแนกตามอายุ.....	85
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด จำแนกตามอาชีพ.....	92
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ.....	102
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด จำแนกตามวุฒิการศึกษาสำนัก.....	112
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด จำแนกตามอายุ.....	123
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด จำแนกตามอาชีพ.....	130
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ.....	140
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด จำแนกตามวุฒิการศึกษาสำนัก.....	152
15	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดกับผู้เรียนผู้ใหญ่ ประจำมัสยิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาก่อนโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิด	164
16	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดกับผู้เรียนผู้ใหญ่ ประจำมัสยิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาก่อนโรงเรียน เรื่อง อิสลามศึกษาในมัสยิด โดยสรุป.....	171

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

17	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดที่อยู่ในเขตอำเภอ เมืองกับคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดที่อยู่นอกเขตอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี... 172
18	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดที่อยู่ในเขตอำเภอ เมืองกับคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดที่อยู่นอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยสรุป..... 178
19	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด ที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองกับ ผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด ที่อยู่นอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี..... 179
20	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด ที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองกับ ผู้เรียนผู้ใหญ่ประจำมัสยิด ที่อยู่นอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยสรุป..... 185

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**